

Vēl viens solis uzņēmumu caurredzamības virzienā

2/47/20

Nodokļu nodaļas projektu vadītāja, PwC Latvija
Viktorija Lavrova

Nodokļu nodaļas direktore, PwC Latvija
Vita Sakne

Līdztekus globalizācijai nemitīgi pieaug pārrobežu darījumu skaits, kas veicina uzņēmēju vēlmi meklēt savam biznesam piemērotu uzņēmumu struktūru ne tikai izcelsmes valstī, bet arī ārpus tās robežām. Nereti uzņēmēju izvēle par labu konkrētai struktūrai balstās ne vien uz biznesa interesēm noteiktā tirgū, bet arī uz administratīvo un nodokļu prasību piemērotību.

Pēdējos gados valstis, kā arī starptautiskās un ES organizācijas cenšas izveidot likumvidi, kas novērš krāpšanu nodokļu jomā un nodrošina nodokļu maksāšanu tajā valstī, kurā tiek gūta peļņa, nepieļaujot iespēju izveidot mākslīgas struktūras, kas ļauj novirzīt peļņu uz citām, bieži vien zemāku nodokļu valstīm vai teritorijām. Būtisks ierocis cīņā pret agresīvu nodokļu plānošanu ir 2018. gada 25. jūnijā pieņemtā ES direktīva (turpmāk – DAC6), kas uzliek pienākumu konsultantam sniegt informāciju VID par iespējamām agresīviem darījumiem vai struktūrām, kas tapušas ar konsultanta tiešu vai netiešu līdzdalību.

DAC6 prasības var attiekties gan uz jaunu uzņēmēju, kas vēlas paplašināt darbību citā tirgū, gan uz lielām uzņēmumu grupām ar sarežģītām pārrobežu struktūrām vai savstarpējiem darījumiem. Kā uzņēmējam saprast, vai DAC6 uzliek pienākumu ziņot par viņa uzņēmumu vai darījumu struktūru? Kam un kad ir pienākums ziņot? Aplūkosim praktisku piemēru.

Piemērs

Latvijas uzņēmums, kas nodarbojas ar datorprogrammu izstrādi, uzvar iepirkumā par pakalpojuma izpildi citā dalībvalstī. Kvalificēta darbaspēka trūkums Latvijā neļauj uzņēmumam strauji palielināt kapacitāti, lai spētu laicīgi izpildīt iepirkumā saņemto pasūtījumu. Uzņēmuma īpašnieks apsver iespēju dibināt uzņēmumu Čehijā, Polijā vai Ungārijā, kur nepieciešamo speciālistu pieejamība ir labāka nekā Latvijā. Uzņēmuma vadība nolemj piesaistīt konsultantus, lai izvērtētu šīs trīs nodokļu sistēmas un izvēlētos struktūru...

atbilstoši nodokļu priekšrocības apmēram.

Riska zona

Līgums ar konsultantiem –

- satur konfidencialitātes punktu, kas uzliek ierobežojumu konsultantam izpaust nodokļu iestādēm informāciju par nodokļu priekšrocībām; Riska zona
- atlīdzību par pakalpojumu izsaka procentos no nodokļu priekšrocības apmēra. Riska zona

Apspriežot plānoto paplašināšanos ar vienu no saviem biznesa partneriem, uzņēmuma īpašnieks uzzina arī par Kipras nodokļu režīma priekšrocībām un iespēju tur dibināt pārvaldītājsabiedrību. Pēc partnera ieteikuma īpašnieks nolemj, ka Kipras uzņēmums pildīs tikai pārvaldītājsabiedrības funkciju, tādēļ Kiprā nav nepieciešamas ne biroja telpas, ne kvalificēts personāls.

Klātbūtne Kiprā un pārvaldītājsabiedrības darbība tiks pilnībā nodrošināta, izmantojot ārvaldītājsabiedrības pakalpojumu sniedzējus.

Riska zona

Tā kā uzņēmums ir pietiekoši liels, tā īpašnieks saņem riska kapitāla fonda investīciju piedāvājumu apmaiņā pret 30% no Kipras pārvaldītājsabiedrības kapitāla daļām. Par šo daļu īpašnieku fonds kļūs pastarpināti, izmantojot Skotijā reģistrētu pilnsabiedrību. Uzņēmuma īpašnieks piekrīt šim piedāvājumam, pat zīnot, ka...

no publiskiem reģistriem izriet, ka Skotijas pilnsabiedrības īpašnieks ir trusts, bet nav iegūstama informācija par tā īpašnieku un patieso labuma guvēju. Riska zona

Ņemot vērā šos apstākļus, visticamāk, izveidotā pārrobežu struktūra kvalificēsies DAC6 pazīmēm, kuras konstatējot, var secināt, ka nodokļu maksātājs plāno īstenot vai jau ir īstenojis agresīvu nodokļu struktūru, uz kuru attiecas ziņošanas pienākums.

Kā tas strādā?

Jebkāda struktūra/darījums jāizvērtē no pārrobežu elementa viedokļa, proti, jākonstatē, vai struktūra/darījums aptver divas vai vairākas dalībvalstis vai arī dalībvalsti un trešo valsti. Tāpat jākonstatē, vai darījums atbilst kādai no 14 DAC6 pazīmēm, kas šobrīd MK noteikumos sadalītas piecās kategorijās. Ja nepieciešams, jāpārbauda arī atbilstība galvenā ieguvuma testam, jo daļa no pazīmēm jāvērtē tikai tad, ja tiek izpildīts šis tests, proti, var konstatēt, ka galvenais ieguvums vai viens no galvenajiem ieguvumiem, ko persona var pamatoti sagaidīt no struktūras, ir nodokļu priekšrocība.

Struktūras veidošanas rezultātā mūsu piemērā ir izpildītas divas pazīmes:

Kategorija	Pazīme	Piemērs
A	Vispārīgas pazīmes, kas saistītas ar galvenā ieguvuma testu	Shēma, kurā nodokļu maksātājs vai shēmas dalībnieks apņemas ievērot konfidencialitātes nosacījumu, saskaņā ar kuru tam var pieprasīt neizpaust citiem starpniekiem vai nodokļu administrācijām, kā ar šo shēmu var nodrošināt nodokļu priekšrocību
D	Īpašas pazīmes attiecībā uz automātisku informācijas apmaiņu un faktiskajām īpašumtiesībām	Shēma, kurā starpniekam ir tiesības saņemt samaksu, kas tiek noteikta atkarībā no šīs struktūras radītās nodokļu priekšrocības apmēra vai no šādas priekšrocības radīšanas fakta Struktūra ar nepārredzamu juridisko vai faktisko īpašumtiesību ķēdi, kurā izmanto personas, juridiskus veidojumus vai struktūras, kas neveic reālu saimniecisko darbību, kura balstītos uz pietiekamu personālu, aprīkojumu, aktīviem un telpām

Kam ir pienākums sniegt informāciju un kāda informācija jāsniedz?

DAC6 uzliek pienākumu sniegt informāciju par pārrobežu darījumiem primāri starpniekam, kas iesaistīts darījuma norises plānošanā, un pēc tam darījuma/struktūras nodokļu maksātājam. Par starpnieku var kļūt jebkuras profesijas pārstāvis, piemēram, nodokļu konsultants, jurists vai grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzējs. Tātad ziņošanas pienākums būs jebkurai personai, kas ziņojamo pārrobežu shēmu plāno, tirgo, organizē vai dara pieejamu īstenošanai vai vada tās īstenošanu.

Būtiski – informācijas sniegšanas pienākums primāri attiecas uz starpnieku. Ja tāda nav vai tas atrodas ārpus ES un uz to neattiecas DAC6 prasības vai arī to aizsargā “profesionālais noslēpums” saskaņā ar vietējo likumvidi (piemēram, advokāts), tad pienākums ziņot ir nodokļu maksātājam, uz kuru attiecas pārrobežu shēma.

Mūsu piemērā pienākums ziņot par plānoto uzņēmuma dibināšanu Čehijā, Polijā vai Ungārijā ir konsultantam, turpretī par pārvaldītājsabiedrības dibināšanu Kiprā jāziņo pašam nodokļu maksātājam – fiziskajai personai.

DAC6 ieviešanas statuss un sankcijas par informācijas nesniegšanu Latvijā un

citur Eiropā

DAC6 jau ir iestrādāta visu dalībvalstu nacionālajā likumvidē. Pirmais termiņš informācijas sniegšanai par periodu no 2018. gada 25. jūnija līdz 2020. gada 1. jūlijam tika noteikts 2020. gada 31. augusts. Tomēr Covid-19 izplatības dēļ ES nolēma atļaut dalībvalstīm pagarināt ziņošanas termiņu, līdz ar to Latvijā informācija par ziņojamām pārrobežu shēmām jāsniedz VID līdz 2021. gada 31. janvārim vai 28. februārim atkarībā no tā, kad īstenots shēmas pirmais posms.

Neievērojot DAC6 prasības attiecībā uz informācijas sniegšanu, var nākties maksāt apjomīgus naudas sodus, kuru apmērus katra dalībvalsts nosaka atsevišķi. Maksimālais naudas sods Latvijā ir 3200 eiro, tomēr jāapzinās, ka ziņošanas pienākums var būt starpniekam vai nodokļu maksātājam (grupas uzņēmumam) citā jurisdikcijā, un vairākās dalībvalstīs sodu apmēri ir krietni lielāki. Piemēram, soda sankcija par neziņošanu par vienu ziņojamu darījumu Luksemburgā ir līdz 250 000 eiro, Nīderlandē – līdz 870 000 eiro, Lielbritānijā – līdz pat 1 miljonam mārciņu.

Kā reaģēt?

Kā jau minēts iepriekš, DAC6 var skart grupas, kuru uzņēmumi atrodas vairākās jurisdikcijās, tādēļ ieteicams izvērtēt katru struktūras izmaiņu un pārrobežu darījumu no DAC6 viedokļa, savlaicīgi iesniegt informāciju par ziņojamiem darījumiem VID, apzināties, ka šī pienākuma neizpilde var radīt sekas un ka pastāv pienākums ziņot par struktūrām. Konsultanta vai cita starpnieka iesaistes gadījumā ziņošanas pienākums ir tam, bet tad, ja starpnieku nav, pienākums ziņot ir pašam nodokļu maksātājam.

DAC6 prasību pārņemšanā katrā dalībvalstī ir savas nianšes, tādēļ ieteikto uzdevumu risināšanai ir nepieciešama atbilstoša pieredze, kā arī vietējās likumvides un prakses analīze. PwC speciālistu komanda ir izstrādājusi tehnoloģiskus risinājumus, kas ļauj nodokļu maksātājiem identificēt DAC6 paziņošanas risku. Piemēram, DAC6 salīdzināšanas rīks ļauj lietotājiem salīdzināt vietējos tiesību aktus un to interpretāciju gan ar DAC6 prasībām, gan citu dalībvalstu likumvidē iestrādātajām normām.